

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

Q[uo]d no[n] ta[m] ip[s]a creatura q[uam] creaturæ usus im[m]oderat[us]
uel amor p[er]uersus recte uanitatis arguat[ur], qu[omodo] dicit
scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant ualde ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

rem illuminantes: quæ uidelicet creaturæ angelica creatura prima, & humana natura sexta est. Septimus dies (ut iam dixi) natura primus est, quia sapientia est, in qua deus omnia fecit: quia uerbum est, per quod omnia facta sunt, & in isto deus requiescit. Et deo quidem primus est iste dies, quia in ipso uidit omnem creaturam priusquam faceret: nobis autem septimus est, quia prius cognoscimus creaturam, & per ipsam cognoscimus, quia creator magnus est.

Gene. 2
Differunt cō-
plere & requi-
escere

Heb. 4

¶ Notandum ergo, quia sicut dictum est, compleuitq; deus die septimo opus suum, & non dictum est, omne opus suum quod fecerat, dictum est autem, & requieuit die septimo, ab uniuerso opere quod patrarat. Nam ab omni quidem opere requieuit, ut nullam deinceps nouam speciem crearet, sed si rite perpendis sensum uerbi huius compleuit, non omne opus suum, sed solam rationalem creaturam die septimo compleuit: nec ipsam uniuersam, sed solam electionem quæ per humilitatem illo die septimo dignam sese exhibuit. Quid nam est die septimo cōpleri, in quo deus requieuit, nisi introire in illam requiem domini, quæ plenitudo est beatitudinis: cuius & Apostolus magnifice meminit. Ingrederemur enim (ait) in requiem qui credidimus, quemadmodum dixit, sicut iuravi in ira mea, si introibunt in requiem meam, & cætera usq; qui enim ingressus est in requiem eius, etiam ipse requieuit ab operibus suis, sicut & à suis deus.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Quod non tam ipsa creatura quam creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

Gitur hic habemus certis disparata terminis duo opposita hæc, uanitatem & ueritatem: uanitatem uidelicet, in fenario creaturæ numero: ueritatem, in requie dei, scilicet in die septimo. Ergo ne (inquis) creatura uana est, aut opera dei uana sunt, & ipse deus uanitatis autor est. Nonne cuncta dei opera potius bona sunt, sicut ibidem scriptura dicit, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant ualde bona? ¶ Ad hæc inquam. Plane uanitas est creatura omnis, in cōparatione requietionis, qua deus in die septimo requiescit, & ex eo uanitatis arguitur creatura rationalis quæcunq;, quod requiem quærit in temporalibus siue uisibilibus istis, & in illis æternis atq; inuisibilibus bonis, requiei domini, fundamentum spei non sibi collocauit. Veruntamen hic non tam ipsa creatura, quam creaturæ usus uel amor immoderatus uanitatis arguitur. ¶ Exempli gratia, dum circa solis pulchritudinem ita sese impendit humana mens, ut hunc esse deum putauerit, & huic creaturæ potius quam creatori seruire delegerit: nec solum huic, uerumetiam cæteris creaturis, maximeq; quatuor elementis igni & aeri & terræ & aquæ nomina diuinitatis ascripserit. Propterea merito cuncta hæc scriptura uanitatis arguit, & in primis solem, dicens: Oritur sol & occidit, & ad locum suum reuertitur, ibiq; reuoluitur, & nascens gyrat per meridiem, & flectitur ad aquilonem. Nimis in ortu eius, & occalu in gyro eius australi & reflectione aquilonari, quia magna est mutabilitas, magna est & uanitas: quia nec homini laboranti satis grata est productior lux, dum sol ad Aquilonem reflectitur: nec his qui in aibus ludunt, semper placet longanimitas tenebrarum, dum gyrat per austrum. Similiterq; in cæteris uarietatibus diei & noctis, æstatis & hyemis, ueris & autumnis: Sunt quidem multa humanæ infirmitatis remedia, sed multa nihilominus anxietatis tædia: quia nulla in his sufficientia, immo in omnibus magna indigentia est. Propterea nec in his nec in aliquo eorū, quæ sub sole sunt uel fiunt, est sperandum siue confidendum quod cuncta uana, cuncta transitoria sint. ¶ Hac intentione cuncta uanitatis arguit, tandemq; ipsum hominem, cuiuscunq; spes ultra uel extra hæc pedem suum non extendit. Ait enim: Idcirco interitus unus est hominis, & iumentorū, & æque utriusq; conditio. Sicut morit homo, sic & illa moriuntur. Similiter spirant omnia, & nihil habet homo iumentis amplius. Cuncta subiacent uanitati, & omnia pergunt ad unum locum. De terra facta sunt, & in terram pariter reuertentur. Non ergo sperandum in homine, quamuis diuino, quamuis potente. ¶ An non & ante istum, pater Dauid idem senserat? Nolite (ait) confidere in principibus, in filiis hominum in quibus non est, salus. Exhibet spiritus eius & reuertetur in terram suam, in illa die peribunt omnes cogitationes eorū. Nonne proinde constat, quod ipse hominifit

Gene. 1
Vanitas hominum in rebus temporalibus.

Sol uane pro deo habitus est

Ecci. 1

Cur uanitatis arguit cuncta
Ecci. 3

Psalm. 146
Nolite confidere in principibus

mo fit uanitas. Hinc idē alibi dicit: Veruntū uniuersa uanitas, omnis homo uiuens. Statimq; duobus hoc ipsum uersiculis astruit, quod hic explicatur longiori disputatione cōcionato ris. Veruntamen (inquit) in imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur. Thesaurizat & ignorat cui cōgregabit ea. Plane idem sensus ē in plurimis horū quæ hic dicit, ad dens etiam hæc. Rursus detestatus sum, omnem industriam meam et q̄ sub sole studio sissime laboraui, habiturus hæredem post me, quem ignoro utrum sapiens an stultus sit fu turus, et dominabitur in laboribus meis quibus defudaui et sollicitus fui. Et est quicquam tam uanum?

¶ Beo quod ait, deum time et mandata eius obserua, hoc est enim omnis homo, et quod absq; timore dei, omnis homo uiuens sit uanitas. Ca. XII.

Ro intentione libri huius Ecclesiastes, ad hoc breuiter dicendum, quod in solo fit deo sperandum, quoniam satis dictum arbitramur pro eo, neq; quod in homi ne neq; in alia creatura sperandum sit. In plerisq; Psalmoz sic fecerat et pater Dauid. Vbi dixit quod supra memorauimus. Veruntamen uniuersa uanitas, omnis homo uiuens, et cætera. Hoc demonstrare intendens, quod neq; in homine neq; in thesauro hominis sperandum sit, protinus ait: Et nunc quæ est expectatio mea? Quod idē est, ac si dicat. In quo ergo sperabo? Nonne in dño? Itemq; cum dixisset: Nolite confidere in principibus in filijs hominū, in quibus non est salus: causam quoq; subiunxisset cur in il lis nō sit sperandū, dicens: Exhibet spūs eius, uidelicet hoīs, et reuertetur hō in terrā suā, in il la die peribunt omnes cogitationes eoz, protinus exclamauit: Beatus cuius deus Iacob, ad iutor eius, spes eius in dño deo ipsius. Et cætera usq; ad finē Psalmi. Quibus in uerbis spē ex citare nititur excitatione rationabili, ut bonū quod permanet præferendū esse sentias omni quod transit. ¶ Iuxta hunc sensum cōcionator iste, concionis multitudinē ab immoderato amore rex transeuntū reuocare, & ad æternorum spem bonoz excitare cupiens, & hoc multiplici ratione peragens, talē in ultimo facit conclusionē. Finē loquendi omnes pariter audiamus. Deū time, & mandata eius obserua. Hoc est enī omnis homo. Et cuncta quæ fi unt, adducet deus in iudiciū, pro omni errato, siue bonū siue malū sit. ¶ Quō sapit tibi in pa lato cordis quod dixit, hoc est enī omnis homo: Verbū Est, qualē sensum efficit intellectu ui tuo: Talem nimirū efficere debet, qui pertineat ad eandē rationē, qua dixit æternus & incō mutabilis deus. Ego sum qui sum. Hæc dices filijs Israhel. Qui est, misit me ad uos. Egerat enī ab initio libri de correptione uanitatis, & cuncta corripiens siue discutiens cōprobaue rat: quia omne uanū, omne quod transit, utiq; sic est, quasi non sit, nec ipsum hominē excipi ens quicunq; in uanitate ambulauit. Ait enī: Dixi in corde meo de filijs hominū, ut proba ret eos deus, & ostenderet similes esse bestijs, iccirco unus interitus est hominis & iumen toz & æqua utriusq; conditio. Et cætera, quoz supra meminimus, cū illo Psalmi uersicu lo. Veruntamen uniuersa uanitas, omnis homo uiuens. ¶ Ut ergo sciat omnis contio, per quid fieri debeat, ut humana creatura liberetur à seruitute corruptionis: Homo iam nō sit uanitas, habens esse, habens participationē in idipm, cū æterno illo, qui dicit, ego sum qui sum. Hoc est (ait) omnis homo, deū timere, & mandata eius obseruare. Ablatio uo casu dictū grāmatici, intelligunt hoc, ac si diceret. Deū timendo & mandata eius obseruando, accipit esse homo, & gratia est, adhærendo deo, qui natura est. Nā qui adhæret deo, unus spiritus est. Alias autē hō siue sit rex Israhel in Hierusalē, siue rex in Babylone præpotens, quantif cunq; affluat delicijs, & fruatur bonis, ædificans sibi domos, & plantans uineas, faciēs hor tos & pomeria, et extruens aquarū piscinas, possidens seruos et ancillas, armenta quoq; et magnos ouī greges, coaceruās sibi argētū et aurū, faciēs sibi cātōres et cātatrices, scyphos et urceos ad uina fundenda, quid prodest? Et hæc omnia uana sunt, et ipse uanitas est.

¶ Quod hæc duo, fides quæ in parabolis instruitur, et spes quæ in Ecclesiaste ro boratur, operetur per tertium, scilicet per charitatem, quæ in canticis loquitur.

Caput XIII.

Hæc duo, scilicet fides, quā designauimus in parabolis prædicari, et spes, quæ in Ecclesiaste roboratur, per multa argumenta contemnendæ uanitatis, operan tur per tertium, scilicet per charitatem, quæ aperta facie loquitur, sic incipiens.

H 3 Oscule

Psalm. 38

Ecclesiastes. 2

In nulla crea
tura sperandū.

Psalm. 38

Psalm. 145

Deū time, &
mādata eius
obserua.
Ecci. 12

Hoc est omnis
homo

Exo. 3

Ecci. 3.

Quō liberat
hō a seruitute
corruptionis
Psalm. 121

Ecci. 12.
1. Cor. 6

Ecci. 2

Charitas i cā
ticipis prædicat